

Halua tutkimassa

SEIKKAILU FANIFIKTIOTUTKIMUKSEN MAAILMASSA

Silja Kukka

Haluaisin viedä teidät, arvoisat lukijat, kanssani oudolle matkalle. Matkalle, jolla on odottamattomia seikkailuja, ehkä pelottavia tai ainakin hyvin yllättäviä tapahtumia. Matkalle, joka voi päättyä yllättäen keskelle yhdysvaltalaisista pikkukaupunkia putkahtaneeseen linnaan, jossa suloinen transvestiitti pyytää meitä tanssimaan kanssaan. Kukapa tietää. Mikä tahansa on mahdollista fanifiktio loputtoman yllättävässä, jatkuvasti muuttuvassa maailmassa.

Matkamme aluksi haluan jakaa kanssanne muutamia kokemuksia, joita minulle jakoivat fanit, jotka osallistivat kyselytutkimukseeni kink meme -faniyhteisöjen merkityksestä (Kukka 2021). He kuvasivat kauniisti fanifiktioyhteisöjä paikkoina, joissa on mahdollista oppia ymmärtämään omaa seksuaalisuuttaan ja kehollisuuttaan. Erityisen tärkeäksi he näkivät tämän nuorille tytöille yhteiskunnissa, joissa kouluissa ei puhuta seksuaalisuudesta muuten kuin pelotellen tai moralisoiden. Fanifiktio kautta he kuvasivat löytäneensä ihmisiä, jotka ajattelevat samoin kuin he, jotka ymmärtävät, miten tärkeiksi fiktiiviset hahmot voivat muodostua, ja jotka osaavat kirjoittaa noista hahmoista tavalla, joka saa kyyneleet nousemaan lukijan silmiin. He kertoivat löytäneensä maailman, jossa seksuaalisuutta ja halua kaikissa muodoissaan saa vapaasti tutkia ja käsitellä ja jossa intohimo ja seksi eivät ole pelättäviä tai kiellettyjä sanoja.

FANIFIKTIOSTA

Väitöskirjatutkimuksessani, joka koostuu kolmesta vertaisarvioidusta artikkelista, tutkin seksuaali-

ja sukupuoli-identiteettien käsittelyä slash-fiktiossa ja kink meme -fanifiktioyhteisöissä. Seuraavaksi esittelen muutamia tutkimukseni kannalta keskeisiä termejä ja kerron lyhyesti fanifiktio tutkimuksen historiasta. Sen jälkeen esittelen tutkimukseni keskeisiä materiaaleja ja tuloksia artikkeli artikkelilta.

Fanifiktio tarkoittaa fanien jostain pohjatekstistä, esimerkiksi romaanista, elokuvasta tai tv-sarjasta, kirjoittamaa fiktiota. Fanifiktio on luonteeltaan epäkaupallista ja yhteisöllistä. Tutkija Karen Hellekson (2009) yhdistää fanifiktio epäkaupalliseen lahjakulttuuriin, jossa yhteisön kesken tuotettu omaisuus, eli tässä tapauksessa fanifiktio ja fanitaide laajemmin, on yhteistä omaisuutta, josta ei makseta rahalla vaan pienillä ”lahjoilla”, kuten esimerkiksi suosittelemalla tarinaa muillekin tai tarjoutumalla kuvittamaan tarina.

Fikki, englanniksi *fic*, on yksittäinen fanifiktio tarina, joka voi olla pituudeltaan mitä vain muutaman sadan sanan ja satojen sivujen väliltä. Slash-fiktio on fanifiktiota, jossa kaksi samaa sukupuolta olevaa hahmoa asetetaan eroottiseen ja/tai romanttiseen suhteeseen keskenään.

Kink meme -faniyhteisöt ovat Internetissä toimivia keskustelupalstoja, joissa esimerkiksi tietyn tv-sarjan fanit kokoontuvat kirjoittamaan usein korostetun eroottisia tai pornografisia fikkejä. Innoituksena toimivat toisten fanien palstalle kirjoittamat ”kirjoitushaasteet” (engl. *prompt*), joissa kuvaillaan millaisen, mistä henkilöistä ja mitä seksuaalisia elementtejä sisältävän fikin haasteen heittäjä haluaisi lukea. Joku toinen voi sitten vastata haasteeseen kirjoittamalla sitä vastaavan tarinan.

VIIMEINEN KÄYMÄTÖN KORPIMAA

Slashin historia, samoin kuin fanifiktiohistoria, kietoutuu oleellisesti 1960-lukuun ja tv-sarja *Star Trekkiin*. Kun *Star Trek* ilmestyi televisioon vuonna 1966, se teki jotain ennen näkemätöntä. Halvalla toteutetun ja nykyisin hellyttävän kotikutoisen avaruusseikkailusarjan kuoren alla käsiteltiin syviä, inhimillisiä ja humanistisia teemoja, kuten rasismia, epäluuloja, syrjintää, naisten asemaa ja kolonisaatiota. Juuri *Star Trek* innoitti joitain naisfaneja julkaisemaan omia fanzinejaan – fanilehtiä, joissa julkaistiin fanien *Star Trekistä* piirtämiä kuvia ja kirjoittamia tarinoita (Coppa 2006, 45). Fanifiktio sellaisena kuin me sen nykyään ymmärrämme, oli syntynyt. Ja koska sarjan ytimessä oli kapteeni Kirkin ja ensimmäisen perämiehen Spockin rakastava ja omistautunut suhde, jota osa sarjan käsikirjoittajista käsitelti – toki rivien väliin piilotettuna – homoeroottisena, ei ole mikään ihme, että slash-ilmiönä syntyi vain joitain vuosia yleisen fanifiktiohistorian jälkeen (Coppa 2006, 48).

Fanifiktiohistoria on siis pitempi kuin moni arvaisi, ja niin on myös fanifiktiohistorian historia. 1980-luvulta lähtien muutamat mediakulttuurin tutkijat alkoivat kiinnittää huomiota fanifiktioon ja erityisesti slashiin. Slash-fanien motiiveja ja kiinnostusta aiheeseen ruodittiin perinpohjaisesti usean tutkijan toimesta (Bacon-Smith 1992; Lamb & Veith 1986; Russ 1985). Vuonna 1992 mediatutkija Henry Jenkins keksi vihdoinkin kysyä asiaa faneilta itseltään. Jenkins loi pohjan uudelleenlaiselle fanitutkimukselle, sillä hän lähestyi faneja ja fanifiktiota ei vain ulkopuolisena akateemisena tutkijana vaan myös itse fanina. Hänen varhainen, laaja etnografinen tutkimuksensa julkaistiin nimellä *Textual Poachers. Television Fans and Participatory Culture*. Jenkinsin fanikeskeinen ja faneja kunnioittava lähestymistapa toimi esimerkkinä myös minulle, kun aikoinaan aloin kirjoittaa pro gradu -työtäni.

2000- ja 2010-luvuilla fanifiktiota alettiin tarkastella kirjallisuudentutkimuksen ja sukupuolentutkimuksen menetelmin. Valtavirtamediassa ja Hollywood-tuotannoissa suosittiin miesten tarinoita naisten tarinoiden kustannuksella, ja monet tutkijat nostivat fanifiktiohistorian ja erityisesti slashin esimerkeiksi naisyleisöjen vastarintaisesta suhtautumisesta mieskeskeiseen kerrontaan (Booth 2014; Derecho 2006;

Kustritz 2003). Tutkijat esittivät, että syrjäyttämällä naiset kokonaan ja tekemällä romanssin molemmista osapuolista miehiä naiset saavat mahdollisuuden kirjoittaa ja elää todeksi tasa-arvoisempia romansseja, joissa ei tarvitse käsitellä sellaisia asioita kuin miesten naiseen kohdistama seksuaalinen väkivalta tai misogynia (Russ 2014 [1985]; Woledge 2006). Tämän teorian mukaan siis kaikki slash on heteronaisen utooppisia fantasioita, joissa mieshahmojen vaatteen alle kätkeytyy itseasiassa heteronainen, joka lukee pohjatekstien tarjoamia vihjeitä tietoisesti väärin (Jones 2002). Tämä käsitys on sittemmin moneen kertaan kumottu. Moderni slash-fiktio on itse asiassa monin tavoin kytköksissä laajempaan yhteiskunnalliseen queer-liikkeeseen, kuten tutkimukseni osoittaa, ja slashin suhde queer-kulttuuriin on kehittynyt ja muuttunut vuosikymmenten aikana huomattavasti. Käytän termiä queer tässä yhteydessä kattoterminä sukupuoliselle ja seksuaaliselle moninaisuudelle.

HALUA TUTKIMASSA

Väitöstutkimukseni keskeisenä tehtävänä oli selvittää, miten slash-fiktiossa ja fanifiktioyhteisöissä käsitellään seksuaalista ja sukupuolista moninaisuutta sekä sukupuoli- ja seksuaali-identiteettejä ja niiden muotoutumista. Tutkimusongelma jakautuu kolmeen pienempään tutkimuskysymykseen, joita käsittelemän väitöskirjan osajulkaisuissa. Ensimmäinen artikkeli (Kukka 2018) avaa sitä, kuinka slashfanit fikeissään pohtivat hahmojen, jotka kanonisesti ovat heteromiehiä, seksuaali-identiteettien muotoutumista ja kuinka slashissa puhutaan vaikeista ja kipeistä asioista, kuten homofobiasta tai esimerkiksi uskonnon ja seksuaalisuuden yhteen-törmäyksistä. Tätä tutkimusta varten kokosin kolme slash-fikkiä kolmesta eri fandomista. Nämä olivat Marvelin sarjakuva- ja elokuvauniversumiin kuuluvat *Kapteeni Amerikka*-elokuvat ja sarjakuvat, *The X-men*-elokuvat ja 1970-luvun poliisisarja *Starsky ja Hutch*. Nämä fandomit valikoituivat tutkimuskohdeeksi, koska ne kaikki sijoittuvat eri aikaan historiassa: *Kapteeni Amerikka* 1930- ja -40-luvuille, *X-men* 1960-luvulle ja *Starsky ja Hutch* 1970-luvulle. Tämä historiallinen kaari antoi mahdollisuuden tarkastella seksuaali-identiteettien muotoutumista historiallisena konstruktiona.

Tutkimistani fikeistä ensimmäinen on nimimerkki Speranzaan ”All the Angels and the Saints” vuodelta 2014. Se sijoittuu Steve Rogersin alias Kapteeni Amerikan nuoruuteen, aikaan ennen kuin hänestä tuli Kapteeni Amerikka. Fikki käsittelee itsensä löytämistä ja minäkuvan rakentamista useamman keskenään ristiriidassa olevan identiteetin ristipaineessa ja sitä, kuinka julkisuuden henkilö voi olla vaarassa hukkuu julkisen roolinsa alle. Se on tarina rakkaudesta, joka kestää sodan ja kuolemankin, ja ihmisen tarpeesta tulla nähdyksi kokonaisuena, ei vain jonkin roolin läpi.

Toinen tarkastelemani fikki on nimimerkki Zmwesselin ”Good Boys” vuodelta 2011. Se sijoittuu 1960-luvun Yhdysvaltoihin ja käsittelee Charles Xavierin, alias Professori X:n, kamppailua seksuaali-identiteettinsä integroimiseksi etuoikeutetun ja yläluokkaisen kasvatuksensa luoman minäkuvan kanssa. Kolmas fikki on nimimerkki Lamardeusen ”The Outcome” vuodelta 2010. Se sijoittuu 1980-luvun alkuun, noin vuosi tv-sarja *Starsky ja Hutchin* loppumisen jälkeen. Se on kertomus vuosien aikana kehittyvästä rakkaudesta, muuttuvasta minäku- vasta sekä representaation ja roolimallien tärkeydestä maailmassa, joka tarjoaa vain hyvin kapeaa kuvaa homoseksuaalisuudesta.

Ensimmäisessä artikkelissa (Kukka 2018) luen näitä kolmea fikkiä modernien seksuaali-identiteetti-teorioiden valossa ja osoitan, että slash-fiktio on monin tavoin kytköksissä moderniin queer-liikkeeseen ja että slash-kirjoittajilla on laaja ja syvälinen ymmärrys identiteettien muotoutumisen monimutkaisuudesta ja monipuolisempien representaatioiden tärkeydestä. Käsittelemällä fiktiivisiä hahmoja seksuaali-identiteetti-teorioiden linssin läpi tutkimus osoittaa, että slash voi osallistua valtamedian tarjoamien kapeiden ja rajoittavien representaatioiden purkamiseen ja laajentamiseen ja että negatiivisten stereotyyppien aktiivinen purkaminen, esimerkiksi fiktion keinoin, on queer-nuorille voimauttavaa ja voi auttaa heitä ottamaan aktiivisesti osaa omien oikeuksien puolustamiseen. Queer-teemojen, kuten homofobian ja heteronormatiivisuuden käsittely mediatasolla on tärkeää, sillä lähes kaikilla isoilla kulttuurisilla kysymyksillä on mediaulottuvuus, ja nimenomaan median kautta monet negatiiviset ja rajoittavat stereotypit pääsevät leviämään (Marshall 2010).

Toisessa artikkelissa (Kukka 2020) laajennan ensimmäisen teemoja ottamalla mukaan kink meme -yhteisöt ja niissä yleisen kertomustyyppin cis-miehistä, jotka tulevat raskaaksi. Tarkastelen laajasti yhtä ja kapeammin kahta muuta kink meme -fikkiä, jotka on julkaistu alun perin tv-sarja *Supernaturalin* kink meme -sivustolla. Tutkin tässä toisessa artikkelissa, millaisia kuvitteellisia sukupuolen ylityksiä ja sukupuolisuuden esityksiä on löydettävissä kertomuksissa raskaaksi tulevista miehistä. Osoitan, että fikit raskaaksi tulevista miehistä osallistuvat laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sukupuolista moninaisuudesta, sukupuolinormeista ja esimerkiksi transihmisten oikeudesta perheeseen ja päätösvaltaan omasta kehosta. Muokkaamalla cismiesten kehoja antamalla heille esimerkiksi rinnat, kohdun tai vulvan kertomukset raskaaksi tulevista miehistä voivat haastaa käsityksiämme normatiivisista kehoista ja normitetuista tavoista esittää sukupuolta. Sukupuolitettujen piirteiden sekoittaminen ei kytke hahmoja mihinkään tiettyyn sukupuoleen, mikä tekee näkyväksi sukupuolen kulttuurisen rakentuvuuden. Sukupuoli ei ole ihmisessä automaattisesti oleva muuttumaton piirre, vaan sukupuoli rakentuu ja sitä tuotetaan kulttuuristen käytänteiden mukana.

Kolmannessa artikkelissa (Kukka 2021) palaan takaisin kink meme -yhteisöihin ja niiden mielenkiintoiseen, vapautta ja iloista seksuaalisuutta pursuavaan maailmaan, josta lektion alussa maalasini teille kuvaa. Jo artikkelissa raskaaksi tulevista miehistä olin huomannut, että erotiikka ja vakavien aiheiden käsittely yhdistyvät usein yhdessä ja samassa fikissä. Halusin perehtyä kink meme -ilmiöön syvemmin ja ymmärsin, että voidakseni todella ymmärtää näiden yhteisöjen luonnetta, minun olisi kysyttävä faneilta itseltään. Halusin selvittää, millaisia merkityksiä kink meme -yhteisöillä on fanien elämässä, miten fanit käsittelevät yhteisöissä julkaistavia fikkejä, kokevatko he esimerkiksi osallistuvansa pornon tekemiseen niitä kirjoittaessaan, ja millä tavalla fanit suhtautuvat yhteisöissä julkaisutaviin teksteihin, joissa käsitellään seksuaalisuuden synkkiä puolia, kuten seksuaalista hyväksikäyttöä. Laadin kymmenen kysymyksen laajuisen kyselylomakkeen, jonka julkaisin Internetissä. Vastajia kyselyyn tuli lopulta 78.

Analysoin saamani datan käyttäen laadullista sisällönanalyysejä. Analyysi tuotti viisi erilaista kategoriaa, jotka nimesin teemojensa mukaan seuraavasti: Häpeä ja halu, Emme ole yksin, Naisten autenttista seksipuhetta, Eettistä pornoa ja Kink meme -kirjoittajien kirjalliset ambitiot. Nämä kategoriat kuvaavat kattavasti niitä monia tapoja, joilla jäsenet käyttävät yhteisöjä tyydyttääkseen seksuaalisia tarpeitaan, tutkiakseen omaa seksuaalisuuttaan ja ymmärrystään seksuaalisuudesta laajemmin sekä tuottaakseen omia tarpeitaan vastaavaa eroottista materiaalia, jonka he arvottivat laadultaan, monipuolisuudeltaan ja eettisyydeltään paremmaksi kuin iso osa audiovisuaalisesta pornosta tai perinteisistä naisille suunnatuista eroottisista tarinoista.

LOPUKSI

Lektion alussa esittelin teille internetyhteisön, joka on turvallinen naisille ja queer-ihmisille ja jossa voi vapaasti keskustella seksuaalisuudesta ja halusta tavoilla, joka usein nähdään naisille sopimattomina. Haluan lopettaa lektioni siihen, mistä sen aloitinkin – fanien omiin kokemuksiin. Yksi vastaajista, biseksuaali nainen, kuvaa seuraavasti iloaan yhteisöstä, jossa seksuaalisuuteen liittyvää häpeää lievittää yhteisöllisyyden ja turvallisuuden kokemus:

Mielestäni kink meme -yhteisöjen isoin merkitys on siinä, miten ne tarjoavat mahdollisuuden käsitellä seksuaalisuutta ja halua kontekstissa, jossa kumpaakaan ei pelätä tai nähdä kiellettyinä. Luulen, että tämänkaltaiset turvalliset tilat mahdollistavat sekä oman seksuaali-identiteetin tarkastelun ja kyseenalaistamisen että toisten seksuaalisen moninaisuuden ymmärtämisen ja hyväksymisen. Erityisen tärkeää tämä on nykyään, kun yhteiskunta tuputtaa nuorille vain puhtautta ja seksistä pidättäytymistä ainoana seksivalistuksena.

Toinen vastaaja, heteronainen, korostaa myös seksipositiivisuuden merkitystä nuorille:

Kink memet voivat toimia eräänlaisena porttihuumeena pornon maailmaan. Kink memet ovat luonteeltaan avoimempia ja saavutettavampia nuorille, jotka vasta opettelevat löytämään oman

kehonsa ja oman halunsa rajoja. Erityisesti tämä koskettaa nuoria tyttöjä, joille kulttuuri levittää viestiä, että kaikenlainen yksiavioisen, heteroseksuaalisen parisuhteen, mieluiten avioliiton, ulkopuolinen seksi on väärin. Kink meme -yhteisöissä ihmiset voivat opetella tuntemaan omaa kehoaan ja seksuaalisia halujaan ja ottaa ehkä ensimmäisiä askelia queer-seksuaalisuuteen, jos he huomaavat olevansa jotain muuta kuin heteroita.

Identiteettien muotoutumisen ja oman seksuaalisuuden löytämisen teemat toistuivat vastaajien kirjoituksissa. Ne tekevät myös näkyviksi niitä kysymyksiä, joita kahdessa ensimmäisessä artikkelissani avasin. Kink meme -yhteisöissä fanit näyttävät elävän todeksi asioita, joita he fikeissä käsittelevät, mikä osoittaa, että fanifiktiolla on vaikutuksia fanien todelliseen, fandomien ulkopuoliseen elämään. Tämä näkyy myös siinä, miten vastaajat pohtivat, millä tavoin siinänsä vapaiden kink meme -yhteisöjen toimintaa voisi tai kannattaisi suitsia ja millaisia seurauksia kaikki mahdolliset fantasiat sallivalla yhteisöllä voi olla. Osa korosti, ettei kannata minkäänlaista sensuuria kink meme -yhteisöissä, kunhan kaikki fiktit merkitään asiaankuuluvilla asiansanoilla ja sisältövaroituksilla, jottei kukaan vahingossa päädy lukemaan mahdollisesti traumatisoivaa sisältöä. Heidän mielestään on hyödyllistä, jos on olemassa mahdollisuus kirjoittaa turvallisesti auki fiktion keinoin ja suojissa itseä vaaravia tai traumatisoivia kokemuksia tai käsitellä oman seksuaalisuuden mahdollisia synkempiä puolia. Osa taas pohti traumaattisten asioiden käsittelyn vaikutuksia lukijoille, jotka ovat joutuneet kokemaan esimerkiksi seksuaalista väkivaltaa. Tässäkin tulee ilmi kink meme -yhteisöjen syvä yhteisöllisyyden ja kollektiivisen vastuuntunto. On kaikkien jäsenten tehtävä pitää yhteisöt turvallisina tiloina, joissa otetaan huomioon kaikkien mukavuus ja viihtyvyys.

Fanifiktio ja fanifiktioyhteisöt muodostavat siis erityisiä, turvallisia paikkoja naisille ja queer-ihmisille, joiden turvallisuutta ja oikeuksia ei aina pystytä takaamaan yleisillä, kaikille avoimilla Internet-foorumeilla tai sosiaalisessa mediassa. Näissä naisten ja queer-ihmisten omissa tiloissa he kykenevät keskustelemaan seksuaalisuudesta, halusta, identiteeteistä ja seksistä omilla ehtoillaan. Samoin fanifiktio tarjoaa mahdollisuuden tarkastella uudes-

taan kulttuurisia käsityksiämme seksuaalisuudesta ja sukupuolesta, tarjota monipuolisempaa representaatiota queer-ihmisille ja tuoda esiin kulttuurisia ja yhteiskunnallisia epäkohtiamme. Kääntämällä esimerkiksi sukupuoliroolit pääläelleen ja tekemällä miehistä raskauteen pakotettuja biologian uhreja, fanifiktio pitää ikään kuin peiliä länsimaisen kehokeskeisen, usein naisten seksuaalisuuteen ja kehollisuuteen pakkomielleisesti suhtautuvan kulttuurin edessä ja osoittaa sen naurettavuuden.

Silja Kukka (FT) on sukupuolen, seksuaalisuuden ja fanifiktio tutkija Oulun yliopistosta. Hänen väitöskirjansa Exploring Desire: Sexual and Gender Identities in Fan fiction Communities tarkastettiin Oulun yliopistossa 14.10.2022. Vastaväittäjänä toimi professori Susanna Paasonen Turun yliopistosta ja kustoksena professori Kuisma Korhonen Oulun yliopistosta.

KIRJALLISUUS

- Bacon-Smith, Camilla (1992) *Enterprising Women: Television Fandom and the Creation of Popular Myth*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Booth, Paul (2014) *Slash and Porn: Media subversion, Hyper-articulation, and Parody*. *Continuum* 28:4, 396–409.
- Coppa, Francesca (2006) *A Brief History of Media Fandom*. Teoksessa Hellekson, Karen & Busse, Kristina (toim.) *Fan Fiction and Fan Communities in the Age of the Internet*. Jefferson, North-Carolina, London: McFarland & Company Inc. Publishers, 41–59.
- Derecho, Abigail (2006) *Archontic Literature: A Definition, a History, and Several Theories on Fan Fiction*. Teoksessa Hellekson, Karen & Busse, Kristina (toim.) *Fan Fiction and Fan Communities in the Age of the Internet*. Jefferson, North-Carolina, London: McFarland & Company Inc. Publishers, 61–78.
- Hellekson, Karen (2009) *A Fannish Field of Value: Online Fan Gift Culture*. *Cinema Journal* 48:4, 113–118.
- Jenkins, Henry (1992) *Textual Poachers: Television Fans and Participatory Culture*. New York: Routledge.
- Jones, Sara Gwenllian (2014) [2002] *The Sex lives of Cult Television Characters*. Teoksessa Hellekson, Karen & Busse, Kristina (toim.) *The Fan Fiction Studies Reader*. Iowa City: University of Iowa Press, 116–129.
- Kukka, Silja (2021) *“Fandom’s Pornographic Subset”: Kink Meme Communities as Queer Female Practices*. *Lambda Nordica* 26:1, 53–79.
- (2020) *Kink meme -yhteisöjen raskaaksi tulevat miehet sukupuolia ylittämässä*. *Sukupuolentutkimus–Genusforskning* 33:1, 35–48.
- (2018) *Many Roads to Love: Sexual Identity Formation in Slash Fiction*. *Lambda Nordica* 23:1–2, 85–110.
- Kustritz, Anne (2003) *Slashing the Romance Narrative*. *Journal of American Culture* 26:3, 371–384.
- Lamb, Patricia Frazer ja Veith, Diana (2014) [1986] *Romantic Myth, Transcendence, and Star trek Zines*. Teoksessa Hellekson, Karen ja Busse, Kristina (toim.) *The Fan Fiction Studies Reader*. Iowa: University of Iowa Press, 97–116.
- Marshall, Daniel (2010) *Popular Culture, the “victim” trope, and Queer Youth Analytics*. *Journal of Qualitative Studies in Education*. 23:1, 65–85.
- Russ, Joanna (2014) [1985] *Pornography From Women to Women, With Love*. Teoksessa Hellekson, Karen ja Busse, Kristina (toim.) *The Fan Fiction Studies Reader*. Iowa: University of Iowa Press, 82–96.
- Wolledge, Elizabeth (2006) *Intimatopia: Genre Intersections Between Slash and the Mainstream*. Teoksessa Hellekson, Karen ja Busse, Kristina (toim.) *Fan fiction and Fan Communities in the Age of the Internet*. Jefferson, North-Carolina, London: McFarland & Company Inc., 97–114.